

Recensie: La Reprise ★★★★****

NTGent Schouwburg
woensdag 16 januari 2019

foto © Michiel Devijver/Hubert Amiel

Recensie:

De herneming van La Reprise staat deze dagen op het programma van NTGent. Kijk zoiets vinden wij nu een meerwaarde om daarnaartoe te trekken. Ook omdat we kennelijk volgens de (inter)nationale pers hét stuk van 2018 gemist hadden. Toegegeven, La Reprise zit zeer goed in elkaar. Maar, hoewel het een voorstelling is die gaat over Ihsane Jarfi, een homo met Marokkaanse roots die in 2012 in Luik werd vermoord, beklijft ze minder dan pakweg 'Five easy pieces', waarbij kinderen de Dutroux-zaak naspelen. Dat komt omdat regisseur Milo Rau dezelfde technieken hanteert: live video (hier speelt ie weliswaar met fake live video) waardoor je dicht op de huid zit van de personages/acteurs. Letterlijk. Zo zitten de twee zestigers Suzy Cocco en Johan Leysen naakt naast elkaar op een stoeltje terwijl ze in de video ontwaken in bed. Ze spelen dat het de verjaardag van Ihsanes moeder is en hun zoon niets van zich laten horen heeft. Hij is niet bereikbaar op zijn gsm. Hij is, maar dat weten de twee op dat moment nog niet, de dag ervoor vermoord.

Waarom La Reprise ons ook minder begeistert heeft te maken met het feit dat het stuk tegelijkertijd over theater gaat en er een zelfrelativerende humoristische laag constant aanwezig is of ten minste nog lang verder echoot doorheen het werk zoals in de running gag 'In Luik ben je ofwel werkloos ofwel ben je acteur in een film van de broers Dardenne'. 'Hoe kom je best op?' vraagt Leysen zich bij de start af. Vervolgens zien we de amateurs gecast worden terwijl de live videobeelden van die audities geprojecteerd worden. Op die manier doorprijkt Rau meermaals de vertelling door te tonen dat het allemaal maar toneel is, wat de dramatische scènes overschaduwet door het lichte karakter van andere die op het netvlies zijn blijven branden en nog lang resoneren. Omdat ie steeds van nul begint, het stuk niet gedefinieerd is bij de allereerste repetities " het werk ontstaat uit improvisatie en zaken die de acteurs zelf naar voor brengen " een minimum aan decor gebruikt en voor een met 'Five easy pieces' herkenbare spelstijl gaat, neigt La Reprise naar realisme. Maar net die theaterstudie die in het werk zit, relativeert dat op scène nagebootst realisme. Het knipoogt dat het getoonde realisme eigenlijk niet reëel is. Als op het einde, in de vierde scène de moord op Ihsane nagespeeld wordt (met sprinklers die voor de regen zorgen), hoe ie overtuigd wordt om in de grijze Polo te stappen, om vervolgens de eerste slagen te krijgen omdat zijn geardheid al snel ontdekt wordt en de daders te diep in het glas gekeken hebben, wordt die dramatische laag tenietgedaan. We zien Tom Adjibi op handen en voeten als een hond voort kruipen. Bij de casting van Suzy Cocco vroeg Leysen wat het meest grensverleggende was dat zij ooit als amateuractrice gedaan had: op handen en voeten op de scène stappen als een hond. Daarop vraagt Leysen om dat even voor te doen wat gewoon hilarisch is om zijn banaliteit. Kijk, de scène met Tom is onlosmakelijk verbonden met die castingscène. En wanneer Tom fake geschopt en met blote vuist gestampt wordt, weten we dat het slechts toneel is. Sara De Bosschere zagen we namelijk in de casting met Fabian Leenders vragen om gekust te worden en nadien geslagen door hem. Hij zal haar een toneelklap verkopen, maar slaat in werkelijkheid hard in de lucht. Omdat er een sample van een klap in het gezicht te horen is op het moment dat Sara stevig neergaat, geeft ze de indruk zwaar geslagen te zijn geweest. Niets is minder waar. Ook die castingscène komt dan ook in geen tijd in ons op tijdens die vierde scène waarin Ihsane vermoord wordt. Om

kort te gaan: La Reprise voelt soms aan als naar een goochelshow kijken waarbij de goochelaar eerst zijn trucs heeft uitgelegd aan het publiek en daarna zijn show opvoert. Dat de magie dan weg is of je nog nauwelijks verbaasd reageert of een andere emotie voelt, is dan ook niet meer dan logisch.

De enige scène waarbij we dan ook even naar adem happen is die waarin Adjibi, die houdt van Purcells 'The cold song', vertelt over zijn favoriet stuk uit Wajdi Mouawads 'Seuls : chemin, texte et peintures'. Een scène, een stoel in het midden, een touw met een strop. De acteur/het personage stapt op de stoel, brengt de strop aan zijn nek en laat de stoel vallen. Het publiek beslist of de acteur/het personage sterft of niet (indien het tijdig reageert). Op het einde wanneer ie stelt dat het podium verlaten, en wat de beste manier is, veel lastiger is dan het opkomen waarover Leysen het bij de start had, haalt ie een stoel boven, komt er een touw met een strop boven de stoel bengelen en plaatst ie zich op de stoel. Het publiek houdt dan de adem in.

Veruit is dat de strafste scène uit La Reprise naast Adjibi's stelling dat hij met zijn afkomst ofwel een zwarte mag spelen, ofwel in een geëngageerd stuk zoals La Reprise mag bekritisieren dat ie steeds een zwarte moet spelen ofwel mag hij dansen. 'Als ik gecast wordt, gaat het om mijn afkomst, niet om de rol.' stelt ie terecht aan de kaak (wat ook geldt voor deze productie overigens). Een gelijkaardig verhaal horen we van Fabian Leenders die omwille van zijn gezicht vaak gecast wordt als crimineel. Later meldt ie dat ie een van de moordenaars in de gevangenis heeft opgezocht, en ze een opvallend gelijkaardig professioneel parcours gereden hebben. De veroordeelde gaf hem naar verluidt mee dat hij dat als een opportuniteit moet beschouwen dat ie het stuk mag spelen. Zelf is ie dj, kan hij geluidjes samplen, houdt ie van Polynominial C van Aphex Twin omdat het nummer iets dubbels heeft: het is triest en heeft een catchy beat. Net het karakter van dat nummer beschrijft nog het best van al hoe La Reprise bij ons binnenkwam: een tegenstrijdige mix van drama en lichtheid. Als dj weet ie dat 'Si tu n'existais pas' van Joe Dassin altijd werkt op een verjaardagsfeestje. Ook dat nummer zit in La Reprise.

Leysen stelt in het begin van de voorstelling: 'een dode die praat, dat is pas toneel.' nadat ie een stuk bracht uit Shakespeares Hamlet eerste akte, vijfde scène en de duidelijke cue gaf aan de medewerkers om rook op de scène te krijgen (aanvankelijk ging eerst het felle zaallicht aan in plaats van dat er rook kwam). Feit is dat de re-enactment op scène van de moord, of althans een mogelijke versie want niet alle vragen zijn in werkelijkheid beantwoord, op zich ook een dode opnieuw doet praten.

Â

Vijf aktes kent La Reprise. Sara De Bosschere gaat voor een zesde wanneer ze 'Theatre Impressions' van Wislawa Szymborska aanhaalt waarbij het buigen als een akte op zich beschouwd wordt: 'The bows in pairs - rage extends its arm to meekness, the victim's eyes smile at the torturer, the rebel indulgently walks besides the tyrant.' luidt het in het Engels. We schreven het al: het doet eerder aan (zelf)relativerend realisme dan aan globaal realisme denken.

< Bert Hertogs >